

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Філософський факультет

Кафедра релігієзнавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана
філософського факультету
Дмитро НЕЛПА

«31» 08 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РЕЛІГІЄЗНАВЧА ДУМКА В УКРАЇНІ

для студентів

галузь знань	03 Гуманітарні науки
спеціальність	031 Релігієзнавство
освітній рівень	перший (бакалаврський)
освітня програма	Релігієзнавство
спеціалізація	-
вид дисципліни	обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	<u>2022/2023</u>
Семестр	V
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі: Предко Олена Іллівна, д.ф.н., професор кафедри релігієзнавства

Пролонговано: на 2022/2023 н.р. Маснікова Д. «31» 08 2022р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. (_____) «__» 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ - 2021

Розробники: *Предко Олена Іллівна*, д.ф.н., професор кафедри релігієзнавства

Затверджено
« 26 » серпня 2021 р.

Зав. кафедри релігієзнавства
Харьковщенко (Євген ХАРЬКОВЩЕНКО)

Протокол № 1 від « 26 » серпня 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол від «31» серпня 2021 року №2
Голова науково-методичної комісії *Маслікова* (Ірина МАСЛІКОВА)

« 31 » серпня 2021 року

Брошуровано на 2022-2023 н.р. Фр. №2 від 31.08.2022 р.

*Маслікова І.І. *ИИ**

ВСТУП

1. Мета дисципліни є оволодіння знаннями з історії виникнення та сутності вітчизняної релігієзнавчої думки, особливості її становлення та змістовної трансформації, вміння їх застосовувати в практичній та науковій діяльності.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

1. До початку вивчення цього курсу студенти мають **знати:** витоки та джерела становлення вітчизняної релігієзнавчої думки, її місце в системі духовної культури; основні етапи становлення, їх трансформаційні зміни; особливості концепцій тих чи інших мислителів, які вибудовували вітчизняну релігієзнавчу думку; основні етапи інституалізації вітчизняної релігієзнавчої науки; про перспективи розвитку вітчизняної науки про релігію; про місце та роль вітчизняного релігієзнавства у контексті світової релігієзнавчої думки

2. **Вміти** обґрунтовувати власну світоглядну позицію щодо тих чи інших вітчизняних релігієзнавчих концепцій; розуміти й об'єктивно оцінювати різноманітні релігієзнавчі концепції, аналізувати їх, знаходити в них спільне й відмінне; застосовувати одержані знання при вирішенні професійних завдань, при дослідженні тих чи інших релігієзнавчих проблем; визначити місце вітчизняного релігієзнавства у контексті світової релігієзнавчої науки.

3. **Володіти елементарними навичками** наукового дослідження та опрацювання інформаційних джерел; критичного ставлення та прогнозування стосовно ролі релігійного чинника в соціокультурних подіях та явищах; використання іншомовних фахових релігієзнавчих інформативних джерел.

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна «*Релігієзнавча думка в Україні*» знайомить студентів із основними історичними формами становлення вітчизняної релігієзнавчої думки, яка є складовою духовної культури. Визначається предмет, завдання, теоретичні основи, основні етапи становлення та їх концептуальні особливості. Досліджуються модернізаційні тенденції та сучасні контексти вітчизняної релігієзнавчої думки. Пояснюється варіативність її сучасних напрямів, його персональний та інституційний зріз та зв'язок із світовою релігієзнавчою думкою.

4. Завдання (навчальні цілі) – розкрити особливості становлення релігієзнавчої думки в Україні, її етапи та їх сутнісні характеристики; сприяти більш глибокому осмисленню проблеми започаткування вітчизняної релігієзнавчої думки, її основних джерел, які слугували підґрунтям її подальших історичних конотацій; сприяти розширенню кругозору студента за допомогою ознайомлення його з українською культурою, одним із основних складників якої є вітчизняна релігієзнавча думка; виховувати терпимість і повагу по відношенню до людей інших віросповідань, світоглядів і національностей, вміння коректно протистояти проявам релігійної нетерпимості; сприяти підготовці творчо мислячих фахівців, що критично ставляться до різних авторитарних і догматичних доктрин; сприяти формуванню гуманістично орієнтованої особистості, здатної захищати право людини на свободу та гідне земне життя.

Дисципліна спрямована на формування наступних програмних компетентностей:

ЗК.2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК8. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ФК1. Усвідомлення структури релігієзнавства та його теоретичних основ.

ФК4. Здатність критично осмислювати основні поняття, теорії та методи релігієзнавства, ідеї та висновки релігієзнавчих праць.

ФК5. Здатність аналізувати сутність, властивості та інші системні характеристики феномену релігії із застосуванням спеціальних методів релігієзнавства.

ФК8. Здатність виявляти сучасні тенденції співіснування різних релігій і конфесій в умовах глобалізації та міжкультурного діалогу.

ФК12. Здатність здійснювати експертно-аналітичну та консультативну роботу в сфері релігієзнавства

5. Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код				
	Знати:			
1.1	предмет, етапи, методи, принципи формування вітчизняної релігієзнавчої думки, її місце та роль у системі релігієзнавчих дисциплін	Лекція, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, підсумкова контрольна робота	10
1.2	основні підходи та критерії до визначення та осмислення понятійного статусу феноменів «вітчизняна релігієзнавча думка», «вітчизняне релігієзнавство», їх історичні конотації	Семінар, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, самостійне дослідження, підсумкова контрольна робота	10
1.3	основні тенденції релігієзнавчої думки в Україні, її форми та особливості, їх методологічне підґрунтя та персональний «зріз»	Лекція, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, підсумкова контрольна робота	10
1.4	новітні тенденції релігієзнавчої думки, їх зв'язок із світовими досягненнями	Лекція, семінар, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, письмовий аналіз тексту, підсумкова контрольна робота	10
	Вміти:			
2.1	обґрунтовувати власну світоглядну позицію щодо тих чи інших історичних етапів вітчизняної релігієзнавчої думки	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, самостійне дослідження, письмовий	5

			аналіз тексту, підсумкова контрольна робота	
2.2	розуміти й об'єктивно оцінювати різноманітні концепції вітчизняної релігієзнавчої думки, аналізувати їх, знаходити в них спільне й відмінне	Семінар, Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, письмовий аналіз тексту, підсумкова контрольна робота	10
2.3	застосовувати одержані знання при вирішенні професійних завдань, при дослідженні тих чи інших релігієзнавчих досліджень, уникаючи ідеологічної заангажованості	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, письмовий аналіз тексту, підсумкова контрольна робота	10
2.4	здійснювати експертну оцінку різних ідей релігієзнавчої думки, інтерпретувати тексти її репрезентантів, проводити наукові дослідження, застосовувати одержані знання при вирішенні професійних завдань, уміння готувати аналітично-експертні та довідково-інформаційні матеріали з вітчизняної релігієзнавчої проблематики, у тому числі консультування та експертний супровід у сфері державно-конфесійних відносин	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, підсумкова контрольна робота	5
2.5	визначати місце вітчизняної релігієзнавчої думки у контексті світової релігієзнавчої науки	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, підсумкова контрольна робота	5
комунікація:				
3.1	читання новітньої літератури з історії вітчизняної релігієзнавчої думки в підготовці до семінарських занять та написання самостійних робіт	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді	5
3.2	презентувати результати проведених досліджень у царині вітчизняної релігієзнавчої думки та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, конспектів	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, письмовий аналіз тексту	5
3.3	віднаходити оптимальну і відповідальну стратегію відносин з представниками різних	Лекції, семінари, самостійна робота	Дискусії	3

	світоглядних орієнтацій як засіб досягнення консенсусу, громадянської злагоди в суспільстві; володіння навичками публічної промови, прийомами ведення дискусії та полеміки			
	автономність та відповідальність:			
4.1	володіння навичками роботи з інформацією, знання способів її отримання з різних джерел для вирішення професійних і соціальних завдань; володіння сучасними освітніми та інформаційними технологіями, вміння створювати бази даних і використовувати інформаційні ресурси для вирішення професійних завдань, здобуття нових знань	Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, письмовий аналіз тексту	2
4.2	вирішувати самостійно комплексні завдання, пов'язанні із ідентифікацією різних ідей релігієзнавчої думки в Україні, давати їм наукову оцінку	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії	5
4.3	нести відповідальність за достовірність та релігієзнавчо-філософську незаангажованість проведених досліджень і пояснень особливостей різних етапів та тенденцій вітчизняної релігієзнавчої думки	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії	5

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3
	Програмні результати навчання														
ПРН3. Мати навички застосування предметних знань з релігієзнавства з метою аналізу актуальних суспільних проблем.	+	+		+		+	+		+	+	+	+		+	
ПРН7.Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти, пов'язані з розвитком релігій та конфесій, використовувати їх для розв'язання складних завдань у спеціалізованих сферах професійної		+	+	+	+	+	+		+	+			+	+	+

діяльності.															
ПРН 12. Презентувати власний погляд у відкритих дискусіях з релігієзнавчої проблематики.	+		+	+	+			+		+	+	+			+

7. Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (знання 1.1 – 1.4), що складає 40% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (вміння 2.1-2.5); (комунікація 3.1-3.3); (автономність та відповідальність 4.1-4.3), що складає 60% загальної оцінки.

Оцінювання семестрової роботи:

1. **Усна доповідь, доповнення та участь в дискусіях на семінарах:** РН 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 3.1, 3.2, 3.3, 4.1, 4.2, 4.3 – 40/60 балів
2. **Самостійна робота №1 (самостійне дослідження):** РН 1.2, 2.1 – 5 / 10 балів
3. **Самостійна робота №2 (письмовий аналіз тексту) :** РН 1.4, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2 – 3/ 10 балів

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усього навчального курсу. Загальна оцінка за семестр складається із балів, отриманих за аудиторну роботу (усні доповіді, доповнення та участь в дискусіях на семінарах) та за самостійні роботи (самостійне дослідження, письмовий аналіз тексту). Всі види робіт за семестр мають у підсумку:

- в максимальному вимірі 80 балів
- в мінімальному вимірі 48 балів

У разі відсутності на семінарському занятті студент має відпрацювати завдання на семінар в письмовій формі.

Підсумкова контрольна робота в письмовій формі - РН 1.1, 1.2, 1.4, 2.2 – 12/ 20 балів

Підсумкове оцінювання у формі заліку:

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів за систематичну роботу впродовж семестру з урахуванням підсумкової контрольної роботи. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання.

Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів, ніж критичний мінімум – 60 балів, для одержання заліку необхідно обов'язково відпрацювати пропущені теми в письмовій формі та здати/надіслати електронною поштою викладачу, що проводить семінарські заняття.

Таким чином, підсумкова оцінка з дисципліни (мінімум 60, максимум 100 балів) складається із суми кількості балів за семестрову роботу (мінімум 48, максимум 80 балів) та підсумкової контрольної роботи (мінімум 12, максимум 20 балів).

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	Підсумкова контрольна робота	Підсумкова оцінка з дисципліни
--	----------------------------	------------------------------	--------------------------------

<i>Мінімум</i>	48	12	60
Максимум	80	20	100

7.2 Організація оцінювання:

Семестрова робота		Семестрова кількість балів	
		Мін – 48 бали	Мах – 80 балів
Аудиторна робота: усна доповідь на семінарі, доповнення, участь в дискусіях	До теми: 1-12 протягом семестру, згідно з графіком навчальних занять. У разі відсутності студента на занятті, теми необхідно відпрацювати в письмовому вигляді	«4» x 10 = 40	«6» x 10 = 60
Самостійна робота	До теми 2: Самостійне дослідження: виписати не менше 7 богів із «Велесової книги», розкрити їх функції (підтвердити цитатами). Висловити особисту точку зору щодо їх характеристики.	«5» x 1 = 5	«10» x 1 = 10
	До теми 8-12: Письмовий аналіз тексту однієї із релігієзнавчих праць – тез, статей, розділу в монографії (текст для аналізу студент обирає самостійно як із списку основної та рекомендованої літератури до курсу, так і може обрати на власний розсуд (за згодою викладача) інші релігієзнавчі праці). (Додаток самостійної роботи студента) початок листопаду	«3» x 1 = 3	«10» x 1 = 10
Підсумкова контрольна робота	До тем 1-12	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20
Підсумкова оцінка з дисципліни		60	100

Критерії оцінювання:

1. Аудиторна робота:

Усна доповідь:

6-5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу

4-3 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, має у відповіді суттєві неточності

2-0 бали – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його

викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповіді

Доповнення / участь в дискусіях:

3 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми,

2 бали – доповнення змістовне

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію

2. Самостійна робота №1(Самостійне дослідження: аналіз Богів у Велесовій книзі; письмовий аналіз релігієзнавчого тексту):

10-8 балів студент у повному обсязі володіє матеріалом, вільно та аргументовано його презентує, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження

7-6 балів - студент у достатньому обсязі володіє матеріалом, вільно його презентує, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження. Допускаються несуттєві неточності

5-4 балів - в цілому володіє матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну літературу, робота містить суттєві неточності

3-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдання

3. Підсумкова контрольна робота:

20-18 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість здійсненого дослідження / підсумкової контрольної роботи

17-16 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / підсумкової контрольної роботи. Допускаються несуттєві неточності

15-8 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

7-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань

7.3 Шкала відповідності:

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

**СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостій на робота
Частина 1. Витоки вітчизняної релігієзнавчої думки та основні етапи її становлення.				
1	Тема 1. Предмет та завдання курсу «Релігієзнавча думка в Україні»	2	2	2
2	Тема 2. Міфо-релігійні уявлення східних слов'ян – передісторія української релігієзнавчої думки	2		2
	«Велесова книга» - давньослов'янський язичницький літопис		2	
	Самостійна робота №1. Самостійне дослідження: виписати не менше 7 богів із «Велесової книги», розкрити їх функції (підтвердити цитатами). Висловити особисту точку зору щодо їх характеристики.			4
3	Тема 3. Зародження і вияви релігієзнавчої думки на українських теренах часу Київської Русі	2	2	4
4	Тема 4. Полемічна література як джерело історії релігійного життя України	2	2	4
5	Тема 5. Києво – Могилянська академія – колиска української богословської думки	2	2	4
6	Тема 6. Особливості становлення української релігієзнавчої думки у XVIII-XIX ст.	2		2
	Праця М.Грушевського «З історії релігійної думки на Україні»		2	3
7.	Тема 7. Богословська та релігієзнавча думка в Університеті св.Володимира	2	2	2
	Праця М.Боголюбова «Філософія релігії»		2	
Частина 2. Релігієзнавча думка України XX-XXI ст.				
8	Тема 8. Релігієзнавча думка у працях видатних постатей XX ст.: роль Церкви та функціональне значення релігії	4	2	5
	Праця В. Річинського «Проблеми української релігійної свідомості»		2	2
9	Тема 9. Релігієзнавчі ідеї в працях діаспорних мислителів	2		3
	Праця С. Ярмуся «Досвід віри українця. Вибрані твори»		4	2
10	Тема 10. Релігієзнавча думка в радянський період та умовах незалежної України: персональний та інституційний «зріз»	2	4	4
11	Тема 11. Кафедра релігієзнавства Київського університету: наукові здобутки та її роль у формуванні релігієзнавчої освіти	4	2	5
12	Тема 12. Місце та роль релігієзнавчої думки в	2		5

	Україні в контексті світового релігієзнавства			
	Самостійна робота №2. Письмовий аналіз тексту однієї із релігієзнавчих праць – тез, статей, розділу в монографії (текст для аналізу студент обирає самостійно як із списку основної та рекомендованої літератури до курсу, так і може обрати на власний розсуд (за згодою викладача) інші релігієзнавчі праці).			7
13	Підсумкова контрольна робота	2		
	ВСЬОГО	30	30	60

Загальний обсяг – **120 год.**, в тому числі:

Лекцій – **30 год.**

Семінари – **30 год.**

Самостійна робота – **60 год.**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна: (Базова)

1. *Велесова книга*. К.:Велес, 2006, 256 с.
2. *Грушевський М. С.* З історії релігійної думки на Україні // Грушевський М. С.. Духовна Україна: Збірка творів. Київ: Либідь. 1994. С. 5–135.
3. *Предко О. І.* Вирій // Велика українська енциклопедія. URL: <https://vue.gov.ua/Вирій>
4. *Предко О.І.* Арсен Річинський про українську релігійну свідомість: особливості та сьогоденні рецепції //Матеріали XI Річинських читань «Арсен Річинський - життя в ім'я людей та України», присвячених 130-й річниці від дня народження Арсена Річинського: наук. зб. / за ред. О.Сагана П.Мазура, В.Кучерука. Ізяслав. 2022. С.58-63.
5. *Предко О.І.* Микола Михайлович Боголюбов як філософ релігії //Філософія релігії та медицини в постсекулярну добу. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті свт. Луки (В.Ф. Войно-Ясенецького).11-12 червня 2021 року. Київ, Вид.-во НМУ ім.О.О.Богомольця. 2021. С.48-53.
6. *Предко О.І.* Михайло Грушевський про релігійні пошуки в українських масах у XIX столітті // Софія.Гуманітарно-релігієзнавчий вісник. 2016. №2(6). С.43-45.
7. *Предко О.І.* Напрямки релігієзнавчих студій в Університеті Св. Володимира//Філософські проблеми гуманітарних наук. 2017, №26. С.23-27.
8. *Предко О.І. та ін.* Безпека, релігія, церква в сучасному суспільстві (за ред. *Предко О.І.*, Вергелеса К.М.) Монографія. Вінниця, 2021. Вид-во ФОП Кушнір Ю.В., 2021. 352 с.
9. *Предко О.І., Предко Д.Є., Нестерова М.І.* Формування феномена «безпека»: особливості міфо-релігійних контекстів // Софія. Гуманітарно-релігієзнавчий вісник. №2 (18).2021. С.36-40.
10. *Предко О.І., Шашкова Л.О.* Його Всесвятість Варфоломій I про духовні імперативи православного богослов'я // Софія. Гуманітарно-релігієзнавчий вісник. № 1(19). 2022. С.33-38.
11. *Ярмусь Степан.* Досвід віри українця. Вибрані твори. К.: «Світ знань», 2007. 488 с.
12. *Predko D., Predko O.* Imperatives of Spirituality: Essence and Key Meanings. Beytulhikme An International Journal of Philosophy. 2020. № 10(1). P.69-78.

Додаткова:

1. *Горський В.С.* Історія української філософії. Курс лекцій. К.: Наукова думка, 1997. 285 с.

2. Дулуман Є.К. Релігія як соціально-історичний феномен. Київ, Вид-во «Наукова думка», 1974. 263 с.
3. Калюжний Антуан Ежен. Філософія серця Григорія Сковороди // Сковорода Григорій: Дослідження, розвідки, матеріали. Збірник наукових праць. Київ, Наукова думка, 1992. С. 288-312.
4. Колодний А., Филипович Л. Українське релігієзнавство в контексті світової релігієзнавчої науки // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія. Історія. Тернопіль. 2002. Вип. 4. С. 8-15.
5. Кондратик О.М. Грушевський про роль протестантизму в історії України // Науковий вісник Волинського державного університету ім. Лесі Українки. Серія: Філософія, соціологія, культура. 1996. №2. С.85-91.
6. Лобовик Б. О. Богослов'я і буденна релігійна свідомість. К., 1968. 60 с.
7. Орнацький Є. Українська емоційність // Українська душа. К.: «Фенікс», 1992. С. 36-47.
8. Отець Іван Ортинський. Християнство в його виявахі сьогочасних проблемах. Серія: «Мислителі української діаспори».К.:УАР,2014. 905 с.
9. Повість врем'яних літ: Літопис (За Іпатським списком) / Пер. з давньоруської, післяслово, комент. В. В. Яременка. К.: Рад. письменник, 1990.558 с.
10. Предко О. І. Вирій // Велика українська енциклопедія. URL: <https://vue.gov.ua/Вирій>
11. Предко О. І. Відьма // Велика українська енциклопедія. URL: <https://vue.gov.ua/Відьма>
12. Предко О. І. Вурдалак // Велика українська енциклопедія. URL: <https://vue.gov.ua/Вурдалак>
13. Предко О. І. Психологія релігії: навч. посібник. К.: ВПЦ «Київський університет», 2014. 479 с.
14. Предко О.І. Духовність: сутність та основні смисли //Філософія саду і садівництва в світовій культурі: джерела та новітні інтерпретації: За заг. ред. Л. В. Машковської. Умань: ВПЦ «Візаві», 2019. С.125-132.
15. Предко О.І. Етнічна складова психології релігії: український контекст // Історія. Філософія. Релігієзнавство. 2009. № 4. С.63 -66.
16. Предко О.І. Релігійна безпека в Україні: соціальні контексти ідентифікації //Філософія в сучасному науковому та соціально - політичному дискурсах матеріали доповідей та виступів II -Всеукраїнської науково - практичної конференції з міжнародною участю 18 листопада 2021 року. Вінниця, 2021. С.124-128.
17. Предко О.І. Формування ідей психології релігії в Університеті св.Володимира // Софія. Гуманітарно-релігієзнавчий вісник. 2015. №3. С.17-21.
18. Ткачук М. Л. Київська академічна філософія ХІХ- початку ХХ ст.: методологічні проблеми дослідження. К.: ЗАТ «ВІПОЛ», 2000. 248с.
19. Ярмусь С. Духовність українського народу (короткий орієнтаційний нарис) Вінніпег: Накладом Товариства «Волинь», 1983. 227 с.
20. Predko O. I. Religious faith: existential anthropological meanings // Anthropological Measurements of Philosophical Research. 2019. №16. P. 33-42.
21. Predko O. Coronavirus Pandemic: Challenges in the Religious Sphere. «The Days of Science of the Faculty of Philosophy –2022», International Scientific Conference (2022; Kyiv). International Scientific Conference «The Days of Science of the Faculty of Philosophy – 2022»[Abstracts] / Ed.board: A.Konverskyi [and other]. Kyiv: Publishing center «Kyiv University», 2022. P. 308-310.